

ЗАЕДНО СМЕ
СЕКОГАШ ПОСИЛНИ

ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ
НА ПОРТУГАЛИЈА

СТАНДАРДИЗАЦИЈАТА
ВО НАТО

„ОЦ-14 ГРОЗА“

ШТИТ

Број 115
Мај 2019

ISSN 1857-6710

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

„НЕДЕЛА НА НАТО“

НАТО-атлетска трка
Музејска изложба
Панел-дискусија
Заеднички концерт за Денот на НАТО
Отворен ден на Армијата

Трчка заедничка цел

попросперитетна. Затоа трчавме кон НАТО, и поради големиот напор и големата енергија успеавме во оваа цел“, рече министерката Шекеринска.

Трката ја отвори шефот на Канцеларијата за врски на НАТО, Зоран Јанковиќ, кој изрази убедување дека нашата држава наскоро ќе биде 30-тата земја-членка на Алијансата. Двесте и шеесет натпреварувачи трчаа на патеките од три и од пет километри. Најдобрите тројца учесници од трката на 3 км и од трката на 5 километри беа наградени со учество на меѓународен маратон надвор од државата. Победниците беа прогласени на „Отворениот ден на Армијата“ во Градскиот парк во Скопје.

СОДРЖИНА

ШТИТ ■ година XI ■ број 115 ■ мај 2019

Недела на НАТО Музејска изложба	5
Недела на НАТО Заедно сме секогаш посилни	6
Интервју со генерал-мајор Аленка Ерменц, началничка на ГШ на Војската на Словенија	9
Инфо Безрезервна поддршка од Чешката Република	12
НАТО-армии Вооружените сили на Португалија	16
24 часа Одбележување на Денот на 1. механизирани пешадиска бригада	24
Недела на НАТО Горди сме на Армијата	29
Вооружување Автоматска пушка „Galil“	32
Вооружување „ASLAV“ - Австралиско лесно оклопно возило на тркала 8x8	34
Вооружување Хеликоптер - „AÉROSPATIALE GAZELLE“	40
Незадолжително Како да водите „тешки“ разговори: 8 совети	45
Едукација Релевантноста на Сун Цу денес (втор дел)	50
Низ историјата Историја на конфликтите во Јужен Судан	53
Филм „Прво го убија татко ми“	56

Историја на конфликтите во Јужен Судан

Маргинализација“ како термин во суданскиот политички жаргон е присутна повеќе децении. Овој термин ја детерминира неможноста да се воспостави стабилна воено-политичка рамнотежа и обединување на политичките партии во однос на стратешките национални определби на Судан без константно медијаторство на меѓународните политички актери. Корените на маргинализацијата потекнуваат уште од доцниот среден век кога Судан бил под османлиско-египетско колонијално владеење (1820-1885) година, како и за време на кондоминиумот, односно за време на колонијалното владеење на Британија и Египет (1899-1956) година. Колонијалното владеење иницирало политики на концентрација на економскиот развој и моќ во рацете на капиталистите, а со самото тоа воспоставување на капиталистички систем на владеење и поделба на државата на богати и сиромашни граѓани кои главно, тогаш, како и денес се издржуваат од земјоделското производство. Јужен Судан се управува врз основа

Територијата на Република Јужен Судан ја опфаќа територијата на трите поранешни јужни провинции: Бахр ел Газал (Bahr el Ghazal), Екваторијал (Equatorial) и Горен Нил (Upper Nile). Република Јужен Судан се граничи со Судан на север, Етиопија на исток, Кенија и Уганда на југ, Демократска Република Конго на југозапад и Централноафриканската Република на запад

на децентрализиран демократски политички систем, а воедно претставува мултиетничко, мултикултурно, мултијазично и мултирелигиозно општество. Во моментот, Јужен Судан има 13 157 266 жители. Над 80% од населението живее во руралните средини, така што е зависно од земјоделството како основна егзистенција. Во периодот

од XVII до крајот на XIX век, Судан е под колонијално владеење на Османлиската и Египетската Империја, а нешто подоцна под владеење на британските колонијалисти. Историските корени на борбата за независност на Јужен Судан од Судан започнуваат по завршувањето на Втората светска војна. Притоа, Јужен Судан тврди дека Картум целосно го наметна арапскиот идентитет, така што Јужен Судан се откажа од федералистичкиот систем на власт. Сето ова резултирало со Граѓанска војна која траеше до 1972 година. Втората граѓанска војна започна во 1983 година, а беше поттикната од одлуката на тогашниот претседател Џафар Нимеири (Jaafar Nimeiri) преку воведувањето на шеријатското право и преку недозволувањето на автономија на Јужен Судан. Судан станува независна држава на 1 јануари 1956 година, како резултат на комплексна војна со две империјални сили, Велика Британија и Египет. Со оглед на тоа што повеќето држави во Африка добија независност преку политички преговори со еден колонијален господар, Судан мораше да се ослободи од две земји кои, според историските извори,

Економијата на Јужен Судан се потпира на земјоделството и на нафтени рафинерии кои дури 98% учествуваат во полнењето на националниот бруто-домашен производ. Поголемиот дел на нафтени резерви на Судан се во Јужен Судан, додека рафинериите и гасоводот се во Судан, создавајќи меѓусебна зависност и причина за континуирани конфликти помеѓу двете држави. Освен ова, нерешени спорови овие две држави имаат и со: државјанствата, прекуграничната безбедност, демаркација на границите и поделба на ресурсите и обновливите извори на нафтени деривати и природни и минерални руди

владеееле заеднички како кондоминиум, односно преку договорени сфери на влијание на територијата на Судан. Во периодот помеѓу двете светски војни, Јужен Судан поминал низ континуирани граѓански војни.

Во периодот пред независноста на Судан во 1956 година, Јужен Судан како составен дел од Судан била колонијална територија како и Судан. Во периодот од 1956 до крајот на 2010 година, Јужен Судан е во составот на Судан. Јужен Судан е најмладата независна држава во светот формирана во 2011 година. Кратко време по прогласувањето на независноста на Јужен Судан, која беше изгласана на референдум со над 98% поддршка од населението на новосоздадената држава, избива граѓанска војна во државата. Владините сили предводени од претседателот Салва Кир, како воени сили на располагање ја имаа армијата на Јужен Судан, од причина што тие се власт во државата. Армијата на Јужен Судан брои околу 200 000 војници, односно организациско-формациската структура на армијата ја сочинуваат три корпуси: Првиот корпус Веј (Way) се состои од две дивизии: 3. северна (Northern) и 5. западна Балхр ел Гхазал (Western Balhḡ El Ghazal). Вториот армиски корпус Малакал (Malakal) се состои од три дивизии: 1. Горен Нил (Upper Nile), 7. Горен Нил (Upper Nile) и 4. Обединети (Unity). Третиот армиски корпус се состои исто како и вториот од три дивизии: 2. Централна

екваторија (Central Equatoria), 6. Западна екваторија (Western Equatoria) и 8. Јонглеи (Jonglei). Вооружувањето со кое располага армијата на Јужен Судан е, пред сè, за водење на копнени и воздушни операции. Лесните пешадиски единици се вооружени со автоматски пушки АК-47 7.62 mm, рачни ракетни фрлачи РПГ-7 (RPG-7), SA-7 (Manpads) и ДШК 12.7 mm (DSHK 12.7mm). Тешките и оклопните пешадиски единици се вооружени со: тенкови Т-55 и Т-72, како и артилериски орудија БМ-21 122mm. Од борбените воздухоплови армијата располага со МИ-17 В-5 (MI-17 V-5) и МИ-17/2 (MI-17/2). Целокупното вооружување на армијата главно е од американско и од руско потекло. Покрај армиските сили, претседателот на Јужен Судан, Салва Кир, има целосна поддршка од етничката заедница Динка, која брои над 2 милиони жители во државата. Од друга страна, неговиот опонент и лидер на најголемата опозициска партија во Јужен Судан, Ерик Махар има целосна поддршка од етничката заедница Ниер, која брои нешто помалку од 2 милиони жители во Јужен Судан, како и од останатите опозициски партии.

Граѓанската војна во Јужен Судан во декември 2013 година резултираше со над 50.000 убиени лица. Притоа, ако се земе предвид целокупната статистика на убиени, тешко повредени и ранети, оваа бројка се искачува на неверојатни 383.000 лица. Притоа, околу четири милиони лица

се внатрешно раселени или мигрирале во соседните земји. Во текот на 2018 година нагло се зголемува меѓународниот притисок кон претседателот Салва Кир (Salva Kiir) и лидерот на опозицијата и поранешен потпретседател Риек Махар (Riek Machar), за да постигнат договор за ставање крај на конфликтот, вклучувајќи ги овде и конкретните санкции на ООН и на САД околу ставањето на ембарго на меѓународните легални и нелегални канали за набавка на оружје. Поминаа повеќе од пет години од граѓанска војна во Јужен Судан, притоа Кир и Махар учествуваа во преговорите со посредство на Уганда во јуни 2018 година. Резултатот на овие преговори помеѓу Кир и Махар беше потпишувањето на Декларацијата во Картум, која вклучуваше прекин на огнот и преговори за поделба на власта со цел ставање крај на војната. Конечниот договор за прекин на огнот и поделба на власта се потпиша во август 2018 година. Мировниот договор беше со цел да стави крај на граѓанската војна, а истиот го потпишаа владата на Кир и лидерот на опозициската партија Махар, заедно со неколку бунтовнички фракции во Јужен Судан. Спогодбата наречена Ревитализиран договор (Revitalized Agreement) за решавање на конфликтот во Јужен Судан, вклучуваше нова структура за поделба на власта и го врати Махар како потпретседател во Јужен Судан. Кон крајот на октомври 2018 година, Махар се враќа во Јужен Судан на националната мировна прослава за одбележување на крајот на граѓанската војна. Сепак, безбедносните извештаи и анализи укажуваат на континуирани напади, така што претходно потпишаните мировни договори ја истакнуваат сериозната загриженост на одржување на и онака крехкиот мир во Јужен Судан. Во декември 2013 година политичката војна помеѓу Кир и Махар доведе до зголемување на насилствата помеѓу војниците од етничката група Динка (Dinka), кои му се лојални на Кир и оние од етничка група Ниер (Nuer), кои го поддржуваат Махар. За време на конфликтот, Кир објави дека Махар се обидел да направи државен удар, така што конфликтот за брзо време се проширил во регионот на Јонглеи и Горен Нил (Jonglei, Upper Nile). Од почетокот на конфликтот, вооружени групи ги насочувале цивилите по етнички линии, вршеле насилство и силување, уништувале села и ограбувале имоти, а регрутирале и деца во нивните редови. Под закана од меѓународни санкции и по неколку рунди на преговори поддржани од Меѓувладината управа за развој (МУР) Intergovernmental Authority on Development (IGAD), Кир потпишува мировен договор со Махар во август 2015 година. Како прв чекор кон ставање крај на граѓанската војна, Махар се врати во Џуба во април 2016 година и уште еднаш положи свечена заклетва како потпретседател,

откако беше две години надвор од земјата. Набргу по неговото враќање, избувнаа насилства меѓу владините сили и опозициските фракции, што резултираше со раселување на десетици илјади лица. Махар, кој избегал од земјата, бил уапсен во Јужна Африка. Во 2017 и 2018 година направени се серија преговори за прекин на конфликтот, кои потоа биле прекршувани од двете страни. Кон крајот на декември 2013 година, Советот за безбедност на ООН одобри брзо распоредување на околу 6.000 припадници на меѓународните воени сили, покрај 7.600 мировници и воени набљудувачи на ООН кои претходно се присутни во земјата со цел да помогнат во напорите за градење на мирот и

беа изложени на ризик од недостиг на храна. Почнувајќи од крајот на 2011 година, ООН заедно со САД се лидери во преговорите за обезбедување дипломатска и хуманитарна помош помеѓу спротивставените страни, со цел враќање на независноста во Јужен Судан. Пред избувнувањето на граѓанската војна во 2013 година, САД го поддржаа Народноослободително движење на Судан (НОДС) – Sudan People's Liberation Movement (SPLM), кое стана влада во државата. Од својата независност во 2011 година до сега, во владата на Јужен Судан доминираат претставници од поранешната бунтовничка група,

воспоставувањето на авторитативна власт. Во мај 2014 година, Советот за безбедност на ООН гласаше за пренасочување на мандатот на мисијата од градење на нацијата во мисија за цивилна заштита, дозволувајќи им на безбедносните сили на ООН да употребат сила кога ќе се прекршат резолуциите и конвенциите за заштита на цивилното население и прекршување на човековите права. Притоа, мисијата на ООН во Република Јужен Судан се соочи со екстремни предизвици поради влошувањето на безбедносната ситуација и нејзиниот комплексен однос со владата на Република Јужен Судан. Поради ова, ООН одобри распоредување на дополнителни 4000 илјади мировници како дел од регионалните сили за заштита во 2016 г., иако нивното пристигнување беше одложено до август 2017 година. Хаоплексниот конфликт во земјата драстично го намали земјоделското производство и предизвика недостиг на храна низ целата земја. Во јули 2014 година, Советот за безбедност на ООН ја прогласи кризата со храна во Јужен Судан како „најлоша во светот“. Гладот беше прогласен во првите неколку месеци од 2017 и почетокот на 2018 година, при што над пет милиони лица

Народноослободително движење на Судан (НОДС) – Sudan People's Liberation Movement (SPLM), која повеќе од две децении се бореше против владата на Судан од северниот до јужниот дел на Судан. Јужен Судан е сиромашна држава, со слаби и неефикасни државни институции, брз наталитет на населението, континуирана нестабилност како резултат на внатрешни и меѓудржавни меѓуетнички конфликти. Создавањето на новата нација во Јужен Судан се соочи со неколку сериозни проблеми. Односите со Судан беа затегнати, а режимот во Картум ги поддржа бунтовничките групи во Јужен Судан, додека режимот во Јуба обезбеди оружје за бунтовниците во Судан. Покрај тоа, Јужен Судан беше сериозно раздвоен од внатрешните позиции и опозициски политички и бунтовнички фракции, кои преставуваа сериозна причина за суданската влада да спроведе тактика на поделба и континуирана реконсолидација на цивилниот конфликт во Јужен Судан. Новосоздадената нација беше слаба на интерес, на политички и на институционален план и не беше во можност без меѓународна помош и поддршка да направи целосна консолидација на состојбите во државата. Сеопфатниот мировен

договор и процесот на независност на Јужен Судан оставаја нерешени неколку клучни прашања кои би можеле на крајот да го уништат целиот мировен процес. Нерешените прашања околу граничните спорови и размената на ресурси (приходите од нафта и водите на Нил) претставуваат прашања за кои ескалираше конфронтацијата со Судан. За она што се однесува на водите на Нил, тие потенцијално го изложуваат Јужен Судан на ризици од конфликти и со други регионални актери, вклучувајќи го и Египет. Јужен Судан ќе треба да се фокусира на градење држава и нација, продлабочување на градењето на мирот, спречување на конфликти, подобрување на безбедноста и создавање процес на брз економски развој за намалување на сиромаштијата, со цел да се обезбедат придобивките добиени преку независноста. Според неодамнешните научни истражувања на СИПРИ (SI-PRI - Stockholm international peace research institute), сценариото за поделено политичко раководство во Јужен Судан до и после 2020 година е мошне веројатно. Според сеопфатната анализа ова сценарио е со среден интензитет. Лидерите на двете најголеми политички партии во Јужен Судан се свесни дека ова сценарио не води кон никакво решение на проблемите во Јужен Судан, но од друга страна се надеваат дека ова сценарио ќе доведе до најефикасни методи на политичко решение преку примена на методи на преговори и медијаторство помеѓу двете најголеми партии. Следствено на ова, после 2020 година или, поточно, од 2024 година натаму, сценариото кое го предвиде СИПРИ се однесува на сценариото „обединување во различноста“. Според престижните меѓународни научни институции, организации и престижни меѓународни научни списанија како: СИПРИ, „Воен баланс“ (Military balance), „Светска политика“ (World politics), „Журнал за политичка мисла“ (Journal of Political Science), „Американска политичка наука“ (American Political Science Review), „Политички анализи“ (Political Analysis), „Журнал за решавање на конфликти“ (Journal of Conflict Resolution), „Меѓународна безбедност“ (International Security), „Конфликт-менаџмент и наука за мир“ (Conflict Management and Peace Science) и други, заклучуваат дека сценариото „обединување во различноста“ е најдоброто можно сценарио за сеопфатниот напредок на едно современо демократско општество во XXI век. За вакво политичко уредување несомнено се залагаат и политичките лидери на двете најголеми политички партии во Јужен Судан. За ова политичко уредување да стане реалност, денес се преземаат чекори за да првичните резултати се согледаат после пет, односно десет години.

д-р Андреј Илиев

